



REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Interesna skupina delojemalcev

Številka: 541-01-3/2019/8 EPA 683-VIII
Ljubljana, 4. 11. 2019

OSNUTEK

Gospod
Alojz Kovšca
predsednik
Državnega sveta Republike Slovenije

PREDLOG ODLOŽILNEGA VETA

Interesna skupina delojemalcev je na 26. seji 4. 11. 2019 sprejela sklep, da na podlagi 75.a člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) predlaga odložilni veto na:

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre-H), EPA 683-VIII.

Zakon je Državni zbor Republike Slovenije sprejel na 12. seji, dne 29. 10. 2019.

Vodja interesne skupine delojemalcev
Lidija Jerkič, l.r.

OBRAZLOŽITEV PREDLOGA ODLOŽILNEGA VETA:

Državni zbor je na 12. redni seji 29. 10. 2019 sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre-H), EPA 683-VIII (v nadaljevanju: ZSVarPre-H), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije. Zakon predvideva ukinitvev dodatka za delovno aktivnost kot del denarne socialne pomoči, s čimer naj bi po mnenju Ministrstva za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti izboljšali socialno zaščito ranljivih skupin in dosegli njihovo hitrejšo aktivacijo.

Državni svet opozarja, da predlagane spremembe ne bodo vodile v hitrejšo aktivacijo upravičencev do denarne socialne pomoči, v zagotovitev višje socialne varnosti posameznikov in njihovih družin in v zmanjševanje pasti tveganja neaktivnosti brezposelnih upravičencev. Prav nasprotno, uveljavitev predlaganih sprememb bo vodila v zmanjšanje razpoložljivih sredstev posameznikov in družin, s tem v poslabšanje njihovega socialnega in materialnega položaja in v večjo izpostavljenost revščini in socialni izključenosti.

Ukinitvev dodatka za delovno aktivnost bo prizadela tiste posameznike, posameznice in družine, ki že sedaj živijo na robu ali pod pragom tveganja revščine. Med njimi je veliko dolgotrajno brezposelnih, ki so popolnoma odvisni od prejemkov iz naslova denarne socialne pomoči. Sprememba pa ne bo prizadela zgolj brezposelnih, temveč tudi tiste zaposlene, ki imajo tako nizke plače, da z njimi ne morejo preživeti; takih prejemnikov je kar 5.271. Podatki kažejo, da bi z ukinitvijo dodatka za delovno aktivnost brez denarne socialne pomoči ostalo 1.572 družin oz. samskih oseb (oz. 4.149 upravičencev od tega 2.397 odraslih in 1.752 otrok), nižjo denarno socialno pomoč pa bi prejelo 7.648 družin oz. samskih oseb (oz. 18.975 upravičencev, od tega 10.858 odraslih in 8.117 otrok). Z ukinitvijo dodatka na delovno aktivnost bo samska oseba, ki je zaposlena za 6 ur ali več in prejme plačo v višini 500 evrov in dodatno socialno pomoč v višini 107,29 evrov zdaj izgubila teh 107,29 evrov denarne socialne pomoči. Mati samohranilka z minimalno plačo in z dvema šolajočima otrokoma bo ostala kar brez 205,11 evra!

Prav tako opozarjamo, da je bil dodatek za delovno aktivnost uveden prav z namenom in je še vedno v funkciji spodbujanja in ohranjanja motivacije za delo ter izboljšanje zaposljivosti. Izračuni Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti kažejo, da bi predlagana ukinitvev dodatka za delovno aktivnost lahko imela nasprotni učinek, in sicer upad delovne aktivnosti brezposelnih oseb ter zmanjšanje možnosti ponovne vključitve na trg dela kot tudi na poslabšanje ekonomskega položaja 7.600 družin in 8.000 otrok. Tudi praksa nevladnih organizacij je pokazala, da je dodatek za delovno aktivnost zelo uspešen ukrep pri ponovni vključitvi na trg dela, predvsem pri dolgotrajno brezposelnih osebah. Res je sicer, da so se spremenile okoliščine, v katerih je dodatek za delovno aktivnost bil uveljavljen, vendar pa ni moč spregledati, da postaja vse pomembnejši zaposlitveni dejavnik. Tudi zaradi tovrstnega dodatka je marsikatera brezposelna oseba sama bila aktivnejša pri iskanju zaposlitve in se ni zanašala zgolj na aktivnosti Zavoda za zaposlovanje ali objave prostih delovnih mest. In tega vsekakor ne smemo spregledati. Tako je tudi nerazumljiva vezava denarne socialne pomoči na vključitev v javna dela oziroma na pripravljenost sprejeti javna dela. Namen tovrstnega ukrepa bi naj bila zmanjšanje odvisnosti od socialnih transferjev in hitrejša zaposlitvena aktivacija zaposlenih. Vendar pa bo učinek ravno nasproten.

Namesto hitrejše zaposlitvene aktivacije brezposelnih oseb in prejemnikov denarne socialne pomoči, ki bi predstavljala trajno opravljanje dela, bodo te osebe, zaradi potrebe po ohranitvi višine denarne socialne pomoči in s tem potrebe po preživetju, sedaj rotirale z minimalnim, mizernim plačilom, med delodajalci, ki jih bo država aktivno subvencionirala v okviru programa javnih dela. Tako pa obstaja nevarnost, da bodo prejemniki denarne socialne pomoči postali »odvisni« od različnih programov APZ. S tem pa se seveda onemogoča njihova čim hitrejša zaposlitvena aktivacija v kvalitetnih in trajnih zaposlitvah.

Ukinitev dodatka za delovno aktivnost je v nasprotju s trditvami Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti eksplicitno namenjena varčevanju in nerazumni prerazporeditvi na račun socialno najšibkejših. Državni svet opozarja, da bodo najranljivejši posamezniki pristali v še večji socialni in denarni stiski. V zadnjih letih Slovenija beleži najvišjo gospodarsko rast v EU, kljub temu pa v Sloveniji pod pragom tveganja revščine še vedno živi 268.000 ljudi. Dejstvo je tudi, da so vse oblike socialnih pomoči pomemben dejavnik zniževanja revščine in da ukinitev tega dodatka pomeni le še povečevanje revščine v Sloveniji. V predlogu zakona je ocenjeno, da bodo finančne posledice v letu 2019 na proračunski postavki 3562: transferi socialno ogroženim nižje za 8,04 mio evrov, v letu 2020 pa za 16,2 mio evra. Za proračune občin bodo finančne posledice v letu 2019 nižje za 134.000 evrov in v letu 2020 za 270.000 evrov. Gre za nizke zneske, ki jasno kažejo zgolj na to, da Vlada vztraja na načelnem varčevanju na najbolj ogroženih skupinah prebivalstva v Sloveniji, ob hkratnem razbremenjevanju najbogatejših, ki se je odrazilo pri zadnji spremembi dohodninske lestvice.

Državni svet opozarja, da vsi revni ljudje niso tudi leni in opozarja, da dodatek prejemajo prav tisti, ki so se kljub težki situaciji ponovno aktivirali. Podobno je opozoril tudi dr. Dragoš, in sicer da je predpostavka Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da je potrebno revne ljudi aktivirati, ker so po naravi nagnjeni k temu, da nočejo delati in si izmišljuje mehke prisile, ki delujejo trdo, da bi jim spremenila naravo, popolnoma napačna in zgrešena ter da pomeni stigmatizacijo določene skupine ljudi, ki že sama po sebi čuti določeno odrinjenost od družbenih standardov. Prav tako je po mnenju državnega sveta neprimerno opravičevanje zakonskih sprememb zgolj na podlagi posameznih kršitev. Primerneje bi bilo okrepiti nadzor nad prejemniki, zaostri pogoje za prejem dodatka ter okrepiti sodelovanje med institucijami.

Prav tako državni svet opozarja na postopek sprejema ZSVarPre-H, saj je bil ta sprejet brez sodelovanja socialnih partnerjev, ki v okviru Ekonomsko-socialnega sveta obravnavajo vprašanja in ukrepe povezane z ekonomsko in socialno politiko. Nesodelovanje socialnih partnerjev v postopku oblikovanja in sprejemanja sprememb in dopolnitev ZSVarPre-H pa predstavlja neposredno kršitev Pravil o delovanju ekonomsko socialnega sveta. Ekonomsko-socialni svet predstavlja vrh socialnega dialoga v Sloveniji in je mesto vodenja socialnega dialoga pri načrtovanju zakonskih sprememb in forum za dogovarjanje o ključnih družbenih in razvojnih vprašanjih. Ključno bi bilo, da se še pred vložitvijo tega predloga zakona opravi razprava o predlaganih rešitvah v okviru Ekonomsko-socialnega sveta, saj gre za zakon ki ključno posega v socialne pravice prebivalcev Slovenije.

* * *

Interesna skupina delojemalcev predlaga, da Državni svet sprejme naslednji predlog zahteve:

Državni svet Republike Slovenije je na ... izredni seji,, ob obravnavi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre-H), EPA 683-VIII, ki ga je Državni zbor Republike Slovenije sprejel na 12. seji, dne 29. 10. 2019, sprejel

ZAHTEVO

da Državni zbor Republike Slovenije ponovno odloča o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre-H), EPA 683-VIII.